

II міжнародна науково-практична конференція «Південь України у вітчизняній та європейській історії» (25–26 вересня 2014 р., м. Одеса)

У сучасній історичній науці все більшого значення набуває вивчення особливостей політичного, соціально-економічного та культурного розвитку окремих регіонів країни. У цьому зв'язку наукові дослідження Півдня України у своїй сукупності дають глибоке і всебічне пізнання краю, уявлення про проблеми, які потребують вирішення. Усвідомлення важливості окремих регіонів, їх історії у загальному контексті зумовлюють актуальність даної проблематики для сьогодення.

Розгляду та обговоренню цих складних, іноді дискусійних, питань було присвячено II міжнародну науково-практичну конференцію «Південь України у вітчизняній та європейській історії», яка відбулася в одеському Будинку вчених на базі Одеської державної академії будівництва та архітектури (ОДАБА) 25–26 вересня 2014 року. Дана конференція мала широкий науковий резонанс. Серед дослідників – провідні фахівці вітчизняної та зарубіжної науки ближнього і дальнього зарубіжжя: представники Азербайджану, Китаю, Молдови, Польщі, Росії. Україна представлена науковцями з Дніпропетровська, Ізмаїла, Києва, Кіровограда, Миколаєва, Одеси, Полтави, Харкова, Херсона, Хмельницька та інших міст. У роботі конференції взяли участь близько 70 вчених, серед яких представники провідних науково-дослідницьких центрів, заслужені діячі науки і техніки, 7 членів-кореспондентів, провідних наукових співробітників академій наук Азербайджану, Росії, Молдови, України; 17 докторів історичних, технічних, юридичних наук; 26 кандидатів історичних, філологічних, педагогічних наук, архітектури, мистецтвознавства; аспіранти, магістри, студенти вищих навчальних закладів і наукові працівники музеїв і бібліотек (Національної бібліотеки України імені В. І. Вернадського, Одеської національної наукової бібліотеки імені М. Горького), керівники адміністративних установ. Ініціатором і організатором проведення заходу виступила кафедра українознавства ОДАБА (завідувач кафедри, д. і. н., проф. В. Л. Цубенко).

Програму конференції було розміщено на інформаційних сайтах у мережі Інтернет. Основні теми, які були розглянуті в рамках конференції, пов'язані з актуальними проблемами історії розвитку Півдня України.

Конференція відкрилася привітаннями до її учасників проректора з науково-педагогічної роботи ОДАБА, д. т. н., проф., Заслуженого діяча науки і техніки України І. В. Барабаша і д. і. н., проф., члена-кореспондента Національної академії наук України, заступника директора з наукової роботи, завідувача відділу історії України XIX – початку XX ст. Інституту історії України НАН України, голови національної спілки краєзнавців України, Заслуженого діяча науки і техніки України О. П. Реєнта.

Серед почесних гостей з вітальним словом виступили О. Ф. Ботушанська – Заслужений працівник культури України, повний кавалер ордена княгині Ольги, директор Одеської національної наукової бібліотеки імені М. Горького, Ю. А. Работін – голова Одеської регіональної організації Національної спілки журналістів України, Заслужений журналіст України. На пленарному засіданні було розглянуто широке коло актуальних наукових проблем. Пленарне засідання відкрила змістовна й цікаво подана доповідь «Перша Світова війна і наслідки геополітичних катаклізмів початку XX ст. для України» одного з авторитетніших сучасних дослідників цієї проблеми, д. і. н., проф., член-кор. НАН України О. П. Реєнта (Київ). Він проаналізував універсальні масштаби й демографічні втрати Великої війни 1914–1918 рр., виділив найголовніші «українські аспекти». Аналізуючи ті події, доповідач провів паралелі з сучасною політикою наступу «російського миру», обумовленого нашою внутрішньою слабкістю, незавершеністю формування української як етнічної, так і політичної нації.

Першій світовій війні присвячена також доповідь «Мемуаристичні образи боротьби за фортецю Пшемисьль у період I Світової війни, в трактуванні суспільств міст західної Галичини:

Тарнова, Жешува і Ярослава» ректора Державної вищої економіко-технічної школи імені Броніслава Маркевича в м. Ярославі (Польща), професора Вацлава Вержбенєца та доктора наук Іренеуша Томаса.

Завідувач кафедри українознавства ОДАБА В. Л. Цубенко і Д. В. Цубенко (Одеська гімназія № 8) у доповіді «Соціальний склад та чисельність учнів Одеської школи десятників будівельної справи (1891–1917)» на основі багатого архівного матеріалу доводять наукове, освітнє та соціальне значення досліджуваної теми, її актуальність.

«Про історіографію Народного Руху України», якому в цьому році виповнилося 25 років, доповів д. і. н., проф., Заслужений діяч науки і техніки України, завідувач кафедри історії та етнографії України Одеського національного політехнічного університету Г. І. Гончарук. Кафедра стала науковим центром досліджень історії Руху в Україні. Головним висновком цих досліджень стало твердження, що незалежність України – найважливіше досягнення Народного Руху України.

Одеський історик, д. і. н., проф., проректор з науково-педагогічної роботи, завідувач кафедри історії України ОНУ імені І. І. Мечникова В. М. Хмарський у своїй доповіді «Випускники історичного факультету ОДУ імені І. І. Мечникова – співробітники Інституту історії України НАН України» називає багатьох видатних українських істориків, які працювали лише в Інституті історії України НАН України (багато випускників істфаку ОДУ імені І. І. Мечникова працювали і в інших Інститутах НАН України). Серед яких найтитулованіші – І. О. Гуржій, С. В. Кульчицький.

З цікавою доповіддю «Табори НКВС СРСР для іноземних військовополонених на Одещині (липень 1944-го – травень 1945 р.)» виступив д. і. н., проф., завідувач кафедри джерелознавства та спеціальних історичних дисциплін Інституту історичної освіти Національного педагогічного університету імені М. П. Драгоманова О. В. Потильчак. На основі великих архівних матеріалів НКВС СРСР та їх аналізу він довів, що на території Одещини в завершальний період війни було організовано два стаціонарні виробничі табори для військовополонених. На відбудові промислових, оборонних та інших об'єктів працювало близько 16 тис. їх контингенту.

Про «Етапи та особливості забудови Куяльницького курорту у ХІХ – на початку ХХ ст.» доповів к. і. н., виконувач обов'язків начальника

управління охорони об'єктів культурної спадщини Одеської обласної державної адміністрації Ф. Ф. Стоянов.

Начальник управління з питань охорони об'єктів культурної спадщини виконавчого комітету Одеського міської ради А. І. Шелюгін розповів про проблеми реставрації карантинної аркади і башт у парку імені Т. Г. Шевченка м. Одеси.

Актуальній тематиці – збереженню архітектурної спадщини Одеси як цінної частини європейської культурної спадщини, заходів щодо її консервації та наукової реставрації присвячена доповідь «Перлина архітектурної спадщини Одеси» – д. т. н., проф., член-кор. Академії архітектури України, дійсного члена Нью-Йоркської академії наук, завідувача кафедри архітектурних конструкцій, реставрації і реконструкції будівель, споруд та їхніх комплексів Одеської державної академії будівництва та архітектури В. А. Лісенка і асистента тієї же кафедри Ю. О. Письмака.

Майже всі доповіді супроводжувалися демонстрацією ілюстративного матеріалу. Обговорення доповідей дискусії продовжувалися і під час перерви на відпочинок і брейк-каву в затишному садочку Будинку вчених.

Подальша робота конференції продовжувалася у 4-х секціях, тематика яких охоплювала широкий спектр актуальних наукових проблем соціально-економічної, політичної та військової історії Півдня України; охорони і збереження культурно-історичної спадщини регіону. Окрема увага приділялася видатним постатям минулого, а також питанням історії та сучасності мовознавства.

Коло тем, які було розглянуто в процесі роботи найбільш представницької першої секції: «Дискусійні питання соціально-економічної, політичної та військової історії Півдня України», охоплювало велику кількість проблем, викладених у 27 доповідях провідних вітчизняних і іноземних науковців.

Їх можна згрупувати за трьома основними напрямками:

- 1) соціально-економічні;
- 2) суспільно-політичні та військові;
- 3) національно-культурні і етнічні аспекти розвитку Півдня України з давніх часів і до сьогодення.

Дослідження соціально-економічного напрямку головним чином торкаються розвитку Півдня України ХVІІІ – початку ХХ ст. Серед доповідачів багато молодих учених. «Норма-

тивно-правова база регулювання фіскальної політики російського царату на півдні України (друга половина XVIII – початок XX ст.) знайшла відображення в наукових розвідках аспіранта кафедри суспільних наук та документознавства Кіровоградського національного технічного університету І. П. Чайки.

Про багатогранну плідну діяльність відомого одеського діяча, вченого-економіста, демографа, статистика-просвітника А. С. Бориневича, який активно сприяв розвитку Одеського регіону, розповіла в своїй доповіді «Розвиток Одеського статистичного бюро під керівництвом А. С. Бориневича» О. І. Ісаєва – аспірант Дніпропетровського національного університету імені Олеся Гончара.

З процесом активного економіко-демографічного освоєння Півдня України пов'язаний період становлення тут митної справи. Про її плідну діяльність протягом століття розповіли в роботі «Митне відомство Одеси» А. В. Каленська – к. і. н., викладач кафедри суспільних дисциплін Хмельницької гуманітарно-педагогічної академії, і А. Ю. Каленська – бакалавр обліково-економічного факультету Національного університету державної податкової служби України.

Цікавий матеріал представила в своїй доповіді «Дослідження Півдня України в роботах А. Скальковського» В. І. Ковальчук – студентка Інституту соціальних наук ОНУ імені І. І. Мечникова. Вона розкрила визначну роль А. Скальковського в створенні комплексної історії краю.

Питання благоустрою Одеси, заощення вулиць, спорудження тротуарів у першій половині XIX ст. знайшли висвітлення у праці І. М. Гуляновича «Будівництво доріг в Одесі в дореформений період: загальні тенденції».

Проблемам, пов'язаним з історією сільського господарства, присвятили доповіді: доктор наук Петро Мазіж – Державний коледж технології та економіки в м. Ярославі (Польща) «Деякі особливості I етапу процесу зміни аграрної структури в Польщі в історичному трактуванні», а також І. М. Мезенцева – старший викладач кафедри українознавства ОДАБА «Періодизація діяльності Товариства сільського господарства Південної Росії та його роль у суспільному розвитку Південної України».

Стрімкий розвиток торгівлі, транспортної системи, іноземних інвестицій на Півдні України у пореформений період, викликані зростаючими потребами ринку, стали темою дослідження

«Індустріальні підприємства Херсонської губернії другої половини XIX – початку XX ст.» випускниці аспірантури ОНУ імені І. І. Мечникова В. В. Сугак.

Про «Проблеми введення та діяльність інституту податних інспекторів на Півдні України (1885–1914 рр.)» розповіла аспірант кафедри суспільних наук та документознавства Кіровоградського національного технічного університету Л. В. Годунова.

К. е. н., доцент кафедри суспільних наук та документознавства Кіровоградського національного технічного університету С. В. Орлик доповіла про «Особливості оподаткування в південній Україні в роки Першої світової війни».

Виступи, які стосувалися суспільно-політичної та військової тематики, охоплювали період від X ст. до Першої світової війни. Серед них доповідь д. ю. н., професора кафедри адміністративного права Класичного приватного університету (Запоріжжя) С. В. Петкова «Святослав Ігорович: питання, загадки, гіпотези, життєписи великого князя». Дослідник історії раннього середньовіччя у Північному Причорномор'ї планує нові експедиції на славетний острів Хортицю, щоб знайти відповідь на питання: чи існував у реальності князь Святослав; як він виглядав; чи можемо ми використати твори мистецтва для відтворення образу князя-воїтеля Святослава.

К. і. н., доцент кафедри історії України Миколаївського національного університету імені В. О. Сухомлинського В. А. Пархоменко на матеріалах мемуаристики показав «Суспільно-політичне становище в Галичині на початку Першої світової війни (за матеріалами мемуаристики)» – марне сподівання українського населення імперії Габсбургів отримати автономію, не кажучи вже про незалежність.

Цікавий матеріал про діяльність німецької розвідки напередодні і в ході Першої світової війни на Чорноморському флоті Росії містила доповідь д. і. н., проф., завідувача кафедри історії Чорноморського державного університету імені П. Могилі Ю. В. Котляра «Справа інженера Вермана: знищення лінкора «Імператриця Марія»».

З доповіддю «Фортеця Очаків на сторінках французької історіографії та Записок Одеського товариства історії та старожитностей (1788 рр.): (За матеріалами французького фонду, фонду відділу бібліотечних зібрань та історичних колекцій НБУВ)» виступила к. і. н., науковий співробітник

Національної бібліотеки України імені В. І. Вернадського Т. А. Якубова (Київ). Вона розповіла про унікальний фонд французької літератури бібліотеки, фонд бібліотечних зібрань, історичних колекцій, в якому зберігаються маловивчені матеріали про російсько-турецьку війну 1787–1791 рр. і фортецю Очаків. Перспективне вивчення цих матеріалів має бути продовженим.

Революція і Громадянська війна спровокували процес національного самовизначення, появу нових державних утворень. У доповіді д. і. н., проф., головного наукового співробітника Інституту соціально-економічних і гуманітарних досліджень Південного наукового центру Російської академії наук (Росія) Т. П. Хлиніної «Північно-Східне Приазов'я в 1920–1930-і рр.» розповідається про утворення Донської радянської республіки як «заслону українського самовизначення», що спирається на «німецькі і австрійські війська». Науковець підкреслює необхідність вивчення історичного досвіду, компромісних рішень, політико-адміністративної діяльності владних структур.

Неоцінним джерелом для історії є мемуарна література, в якій так звана солдатська правда, спогади рядових бійців (що дуже рідко трапляється) відіграє особливу роль. Тому доповідь к. і. н., доцента кафедри історії України Кіровоградського державного педагогічного університету імені Володимира Винниченка О. В. Чорного «Битва за Дніпро в спогадах Мансура Гізатуловича Абдуліна» – старшого сержанта 193-го гвардійського стрілецького полку 66-ї гвардійської стрілецької дивізії викликала жвавий інтерес.

Наступним напрямком досліджень, представленим на першій секції, були національно-культурні та етнічні аспекти розвитку Південної України. У своїй праці «До історії «паперової українізації» на Ставрополлі в 1920–1930 роки» к. і. н., проф., завідувач кафедри історичних і соціально-філософських дисциплін, сходознавства та теології П'ятигорського державного лінгвістичного університету, член-кор. Російської гуманітарної академії наук В. П. Єрмаков і к. і. н., доцент тієї ж кафедри В. З. Акоюн довели, що спільне проживання на Ставрополлі та етномовна близькість російського та українського народів інтенсифікували етнотрансформаційний процес переходу значної кількості українського населення в російську етнічну спільноту.

Про «Єврейський елемент в етнічному компоненті міст півдня середньовічної Молдови» йшлося в історіографічному дослідженні к. і. н., доц., провідного наукового співробітника Інституту історії Академії наук Молдови Л. П. Заболотної.

К. і. н., доцент кафедри суспільствознавчої освіти Миколаївського обласного інституту післядипломної педагогічної освіти О. М. Каральна у своїй доповіді «Культурно-національне становлення Півдня України кінця XIX – початку XX ст.» показала значення українського культурно-національного відродження в підготовці політичного та ідеологічного ґрунту для здобуття державної незалежності.

Про «Національний склад населення Кіровоградщини у 20–30-х роках XX століття (за матеріалами Державного архіву Кіровоградської області)» йшлося в доповіді Л. В. Маренець – заступника директора, головного зберігача фондів Державного архіву Кіровоградської області.

«Благодійницька діяльність польських жінок в Одесі наприкінці XIX – на початку XX ст.» знайшла своє відображення у доповіді к. і. н., доц., докторанта кафедри історії України Харківського національного університету імені В. Н. Каразіна О. О. Ніколаєнко, яка показала значну роль в цьому різноманітних філантропічних організацій, діючих під егідою католицької церкви.

Дослідженню етнічного складу та кланової структури конфедерації «лукоморських кипчаків» присвятив свою студію «Етнічна структура вождівства «лукоморських кипчаків» Я. В. Пилипчук – к. і. н., молодший науковий співробітник Інституту сходознавства імені А. Ю. Кримського Національної академії наук України.

Директор Державного архіву Кіровоградської області О. О. Бабенко в своїй доповіді «Діячі національно-культурних товариств Кіровоградщини у 20–30-х роках XX століття (за матеріалами архівно-слідчих справ УСБУ в Кіровоградській області, що зберігаються у Державному архіві Кіровоградської області)» розкриває трагічну долю української інтелігенції в часи тоталітарного режиму.

Ставлення Росії до долі балканських народів у другій половині XVIII – на початку XIX ст. знайшло своє відображення у доповіді «Вплив «політики покровительства» на імміграційну політику Російської імперії на Півдні України (на

прикладі грецьких переселенців)» к. і. н., доцента кафедри суспільних наук Одеського національного медичного університету О. О. Уварової.

Актуальній проблемі появи біженців в Україні присвятив свою роботу «Газета «Одескiй листок» як джерело вивчення перебування сербів у Причорномор'ї на початку 1917 р.» к. і. н., доцент кафедри всесвітньої історії Кіровоградського державного педагогічного університету імені Володимира Винниченка С. І. Шевченко.

К. і. н., доц., завідувач кафедри історії України Ізмаїльського державного гуманітарного університету Л. В. Чорна в роботі «Краєзнавчі дослідження в Україні в середині ХІХ ст.» проводить аналіз діяльності заснованої у 1851 р. при університеті Св. Володимира Комісії для опису губерній Київської навчальної округи, показує її значення в активізації краєзнавчого руху в Україні.

Засідання другої секції «Історія розвитку освіти, науки і техніки Півдня України в іменах: здобутки та перспективи» було в основному присвячено видатним постатям, які відіграли значну роль в розвитку науки і культури України.

На секцію було представлено матеріали про «Полтавський період діяльності археолога О. К. Тахтая». Магістр історії, асистент кафедри історії Полтавського національного технічного університету імені Юрія Кондратюка С. М. Капко і старший науковий співробітник науководослідного експозиційного відділу археології Полтавського краєзнавчого музею імені Василя Кричевського І. С. Мельникова ознайомили учасників конференції з дослідженнями зв'язків української культурної спадщини з античними та середньовічними світовими цивілізаціями.

Викладач кафедри медико-біологічної фізики й інформатики Дніпропетровської медичної академії МОЗ України Т. О. Кисільова представила матеріал «Петро Антонович Талько-Гринцевич: невідомі сторінки біографії», у якій висвітлює маловідомий харківський період роботи вченого в наукових закладах і участь у розбудові Української Рентгенологічної Академії (УРА) в 20-ті роки минулого століття.

Про нелегку долю української письменниці З. Тулуб розповіла в своєму цікавому дослідженні «Трагічна повість її життя: до 50-ї річниці пам'яті Зінаїди Тулуб (1890–1964)» к. і. н., доцент кафедри українознавства ОДАБА Л. С. Соколова. Онука Кирило-Мефодіївського братчика Олександра Тулуба Зінаїда Павлівна Тулуб до

останнього залишалася глибоким дослідником славетної історії українського народу.

К. пед. н., доцент кафедри прикладної математики, статистики та економіки Кіровоградського державного педагогічного університету імені Володимира Винниченка Н. О. Пасічник у доповіді «І. І. Патлаєвський про інтегративні аспекти розвитку фінансової науки» охарактеризувала ґрунтовну і систематизовану працю зnanого науковця в становленні фінансової і фінансово-правової науки.

«Внесок Є. С. Бурксера в розвиток досліджень природних лікувальних факторів на Півдні України» став темою наукових розвідок О. Л. Якимюк – аспіранта Дніпропетровського національного університету імені Олеся Гончара.

Крім персоналій, на секції розглядалися також проблеми розвитку освіти, науки і техніки на Півдні України. Про «Становлення єврейської національної школи на Миколаївщині (20–30-ті рр. ХХ ст.)» доповіла д. і. н., проф., завідувач кафедри археології, давньої та середньовічної історії Миколаївського національного університету імені В. О. Сухомлинського Н. О. Рижева.

«Створення та функціонування Південного регіонального вузла науково-освітньої комп'ютерної мережі закладів вищої освіти та науки України» стало темою дослідження к. пед. н., доцента, професора кафедри математики Кіровоградського державного педагогічного університету імені Володимира Винниченка Р. Я. Ріжняка. Створення вузла мережі УРАН в Одесі дало можливість науковцям проводити дослідження в галузі супер-комп'ютерів та грид-технологій, реалізувати доступ до світових електронних баз даних, наукових порталів тощо.

Питання охорони і збереження культурно-історичної спадщини Півдня України: проблеми та перспективи знайшли відповідь в наукових працях, представлених на третій секції конференції. Серед доповідачів були декілька головних спеціалістів управління охорони об'єктів культурної спадщини Одеської обласної державної адміністрації, д. т. н., провідних будівельників та архітекторів України, науковців, музейні працівники. Головною проблемою є збереження історичних пам'яток Одеси. Доповідь на цю тему представив доктор технічних наук, професор, Заслужений діяч науки і техніки України, завідувач кафедри будівельних конструкцій ОДАБА

Є. В. Клименко. Авторитетний науковець, експерт у статі «Проблеми збереження історичних пам'ятників Одеси» висловив занепокоєння станом багатьох пам'ятників зодчества, збереження яких лежить у площині як технічних, так і юридичних проблем.

Збереженню архітектурно-історичної спадщини, вивченню технічного стану пам'ятників національної культури присвячена доповідь «Пам'ятник містобудування і архітектури національного значення – Потьомкінські сходи: досвід і результати обстеження технічного стану (проблеми, завдання, рішення)» д. т. н., проф., директора Будівельно-технологічного інституту ОДАБА, наукового керівника науково-виробничого центру «Екострой» В. Г. Суханова.

«Концепція збереження культурно-історичної спадщини України на прикладі міста Одеси», комплексне відродження цієї спадщини, адаптація до сучасних соціально-економічних умов є темою дослідження кандидата архітектури, доцента кафедри міського будівництва і господарства ОДАБА Н. Ю. Мержиєвської.

Значення складання облікової документації на об'єкти культурної спадщини розкрито в доповіді «Цінні елементи в інтер'єрах та екстер'єрах пам'яток культурної спадщини. Досвід складання облікової документації» головного спеціаліста відділу державного обліку та наукового дослідження пам'яток управління охорони об'єктів культурної спадщини Одеської обласної державної адміністрації Є. С. Самойлової.

В одному проблемному полі обговорювалися повідомлення, присвячені культовим об'єктам – «Підземний монастир в урочищі «Гефсиманський сад» – унікальний об'єкт культурної спадщини Півдня України» В. В. Бурлаки та «Свято-Покровська церква в с. Старокозаче – яскравий зразок культового зодчества Одещини» Д. Д. Петкова – головних спеціалістів відділу організації використання пам'яток Управління охорони об'єктів культурної спадщини Одеської обласної державної адміністрації.

Про «Парк Перемоги як об'єкт садово-паркового мистецтва м. Одеси» розповіла М. А. Діброва – головний спеціаліст того ж управління Одеської облдержадміністрації, що й попередні учасники секції.

Цікавий матеріал було висвітлено у доповіді д. і. н., проф., завідувача кафедри суспільних наук та документознавства Кіровоградського на-

ціонального технічного університету В. М. Орлика – «До питання знахідок в Південних регіонах України монет Едеського графства (1098–1146 рр.)».

Кандидат мистецтвознавства, доцент, директор Миколаївського обласного художнього музею імені В. В. Верещагіна С. М. Росляков зробив дуже цікаву доповідь «Горизонтальні кам'яні стели, як перший етап похоронної кіммерійської скульптури». Доповідь супроводжувалася багатим ілюстративним матеріалом.

На цінному архівному матеріалі побудована доповідь «Становлення музейної справи в Одесі в 20-ті роки ХХ ст.» к. і. н., доцента кафедри українознавства ОДАБА Л. П. Латишевої. У доповіді показана невтомна діяльність талановитих митців, художників, найкращих інтелектуалів міста, які в буремні роки збирали безцінні скарби, створювали музеї. Багато з них стали в подальшому професорами ОДАБА.

Різні аспекти мовознавства, формування когнітивної структури мовної особистості були проаналізовані у виступах учасників четвертої секції «Проблеми мовознавства: історія та сучасність».

Актуальній темі – «Роль державної мови в національній інтеграції та зміцненні єдності держави» присвятила свою доповідь Г. П. Євсєєва – д. н. держ. управл., проф., завідувач кафедри українознавства Придніпровської державної академії будівництва та архітектури. Єдина державна мова має урівноважувати етнічні та культурно-господарські відмінності між певними регіонами, бути гарантом територіальної цілісності України.

Серед доповідей і повідомлень достатньо чітко вимальовуються три основні групи питань.

Так, різним аспектам формування когнітивної структури мовної особистості були присвячені доповіді «Когнітивно-діяльний підхід до формування полікультурної мовної особистості інофона у вивченні російської мови як іноземної» старшого викладача кафедри загальних дисциплін та мовної підготовки іноземних громадян Південноукраїнського національного педагогічного університету (ПУНПУ) імені К. Д. Ушинського Л. М. Барінової, викладача тієї ж кафедри А. М. Сарієвої, а також аспіранта ПУНПУ імені К. Д. Ушинського Джоу Цун (Китай); та «Когнітивна лінгвістика у сучасній лінгвістичній теорії» старшого викладача кафедри українознавства ОДАБА А. Л. Старунової.

Другим напрямком роботи секції були дослідження термінологічної лексики на словотворчому рівні. Тут, перш за все, слід назвати наукові розвідки старшого викладача кафедри українознавства ОДАБА Л. Б. Думанської «Дериваційні процеси в українській архітектурній термінології»; «Назви будівель та їх частин у фразеологічній системі української мови» старшого викладача кафедри мовної підготовки Центру підготовки спеціалістів для зарубіжних країн ОДАБА В. С. Коваленко; «Становлення дизайну як наукової галузі з власною терміносистемою» к. філол. н., доцентів кафедри іноземних мов ОДАБА Я. Г. Мар'янюк і Г. В. Сивокінь; «Специфіка засвоєння фахової термінології у процесі вивчення дисципліни «Українська мова (за професійним спрямуванням)» к. філол. н., старшого викладача кафедри документознавства та інформаційної діяльності Одеського національного політехнічного університету С. М. Мельник; «Методи та прийоми формування термінологічної компетенції студентів-нефілологів у процесі вивчення української мови за професійним спрямуванням» к. філол. н., доцента кафедри документознавства та інформаційної діяльності ОНПУ В. Ю. Сікорської.

Третій напрямок роботи секції торкався широкого кола питань взаємозв'язку та взаємодії мови і культури: універсального і національного, прецедентних і етнопрецедентних феноменів, концептів, елітарного і просторічного типів мовленнєвої культури, топонімів і омонімів як імен культури, мови, релігії і відображення цього в українській мовній картині світу. Відзначимо дослідження к. філол. н., доцента кафедри української та зарубіжної літератури ПУНПУ імені К. Д. Ушинського Е. В. Боевої «Концепт «Хліб» в українському етнолінгвістичному дискурсі»; «Особливості структури концепту «Луг» української поетичної МКС» к. філол. н., старшого викладача кафедри лінгвістичної підготовки Одеської національної академії зв'язку імені О. С. Попова І. І. Рогальської-Якубової; «Концепт «вогонь» в міфологічній картині світу» А. М. Сарієвої – викладача кафедри загальних дисциплін та мовної підготовки іноземних громадян ПУНПУ імені К. Д. Ушинського.

Підсумки конференції підвів Олександр Петрович Реєнт. Він підкреслив високий науковий рівень конференції, актуальність і серйозність проблем, які розглядалися, перспективність про-

ведення наукових досліджень у даному напрямку. За значний внесок у розвиток краєзнавчого руху, збереження національної історико-культурної спадщини, за вагомий внесок у справу наукового вивчення і пропаганди історії Півдня України д. і. н., проф. О. П. Реєнт оголосив про присвоєння звання «Почесний краєзнавець України» організатору конференції В. Л. Цубенку.

У заключному слові д. і. н., проф. В. Л. Цубенко висловила подяку всім учасникам конференції за плідну роботу. Окрема подяка за підтримку і спонсорську допомогу в проведенні конференції була висловлена науково-виробничому центру «Екострой» і його науковому керівнику, д. т. н., проф. В. Г. Суханову.

Матеріали доповідей, повідомлень, дискусій конференції вийшли друком до початку роботи конференції обсягом понад 20 друкованих аркушів.

Однією з особливостей наукової конференції було не лише місце проведення (Будинок вечних), а, головним чином, шаноблива, доброзичлива, приємна атмосфера, що панувала і сприяла можливості неформального, душевного спілкування, обміну науковими ідеями, проектами і розробками. Гості конференції відвідали багатий музей етнографії України, створений на кафедрі українознавства ОДАБА. Спілкування продовжилося під час дружньої вечери у ресторані «Моцарт». На другий день роботи конференції відбулася поїздка до міста Білгород-Дністровський, де було проведено екскурсію до Аккерманської фортеці.

За результатами роботи конференції було прийнято резолюцію, в якій викладені рекомендації вищим навчальним закладам, оргкомітету і державним установам щодо подальшої наукової роботи. Зокрема рекомендовано проводити наукові конференції на базі кафедри українознавства ОДАБА кожні два роки, розширити коло актуальних питань як в проблемному, дискусійному, так і в тематичному і хронологічному аспектах.

II міжнародна науково-практична конференція «Південь України у вітчизняній та європейській історії» викликала жваве зацікавлення з боку науковців, громадськості та місцевих засобів масової інформації (її роботу висвітлювали одеські телеканали та провідні періодичні видання міста).